

«Ένας πίνακας..., μια μουσική..., για κάθε εποχή»

Μπακόλα Χριστίνα

Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Μαγνησίας
2ο Δ.Σ. Μουρεσίου-Αγ. Δημητρίου-Ανήλιου-Κισσού
chribakola@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζεται μία πρόταση διδακτικού σεναρίου με τίτλο “Ένας πίνακας, μια μουσική, για κάθε εποχή...” που απευθύνεται σε μαθητές Β' τάξης Δημοτικού. Η πρόταση αυτή είναι μια εναλλακτική μορφή διδασκαλίας, με διαθεματικό περιεχόμενο, ενταγμένη στο Α.Π.Σ. και Δ.Ε.Π.Π.Σ. του Δημοτικού Σχολείου, όπου εμπλέκει αρμονικά τα γνωστικά αντικείμενα Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Εικαστικά, με την αξιοποίηση της Τέχνης (πίνακες ζωγραφικής διασήμων ζωγράφων, συνθέσεις μεγάλων συνθετών, ποίηση, μουσική, μουσικοκινητική, δραματοποίηση, παιχνίδια ρόλων) στην εκπαιδευτική διαδικασία, χρησιμοποιώντας ως εργαλείο τις δυνατότητες που παρέχει η χρήση των ΤΠΕ στην μάθηση, όπου οι μαθητές έρχονται σε επαφή με πληροφορίες, εικόνες, ήχους, πολυμεσικές εφαρμογές, βίντεο, προσομοιώσεις που κεντρίζουν το ενδιαφέρον τους και ενισχύουν τη διάθεση για ανακάλυψη και μάθηση και ταυτόχρονα διεγείρουν τη φαντασία τους, για την επίτευξη του κύριου στόχου μας που είναι η διαθεματική-διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ΤΠΕ, Τέχνη, Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τα νέα προγράμματα σπουδών για το Δημοτικό επιχειρείται πλέον όχι απλώς η εισαγωγή των ΤΠΕ και της χρήσης τους στα σχολεία, αλλά και η σύνδεσή τους με την καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία. Από την άλλη, με την χρήση Η/Υ στη μαθησιακή διαδικασία, οι μαθητές, κατανοούν τις βασικές αρχές που διέπουν τη χρήση της τεχνολογίας σε σημαντικές ανθρώπινες ασχολίες, στα πλαίσια ποικίλων σχολικών δραστηριοτήτων και αναπτύσσουν δεξιότητες υψηλού επιπέδου. Σημαντικός παράγοντας αποτελεί το γεγονός ότι σε αυτή την ηλικία οι μαθητές εξοικειώνονται πολύ εύκολα με την τεχνολογία.

Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής θεωρείται σήμερα ως το καταλληλότερο εργαλείο για την υποστήριξη στη διδακτική πράξη. Γι' αυτό οι ΤΠΕ μπορούν να παίξουν ρόλο γνωστικού εργαλείου, δηλαδή αποτελούν εργαλεία που εν δυνάμει ενισχύουν και επεκτείνουν τις γνωστικές δεξιότητες των μαθητών. Επίσης, υποστηρίζουν διερευνητικού και ανακαλυπτικού τύπου μαθησιακές καταστάσεις για αυτό και αποτελούν πια αναπόσπαστο και αναγκαίο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Προκαλούν το ενδιαφέρον των μαθητών και μετατρέπουν τη μαθησιακή διαδικασία σε ευχάριστη ενασχόληση. Σύμφωνα με τα πορίσματα της σύγχρονης παιδαγωγικής οι μαθητές παρουσιάζουν διάθεση συμμετοχής και εμπλέκονται στην αντιμετώπιση εκείνων των προβλημάτων που έχουν προσωπικό ενδιαφέρον γι' αυτούς. Αυτή η

εκτίμηση βρίσκεται σε αντιστοιχία με τις απόψεις του Bruner για την ανάγκη της υποκίνησης εσωτερικών κινήτρων του ατόμου προκειμένου να εμπλακεί επιτυχώς στη μαθησιακή διαδικασία». (Sherin & diSessa, 1993, Kynigos, 1995, Μ.Αργύρης 2002)

Ο εκπαιδευτικός από την άλλη, τελεί ρόλο συντονιστή, καθοδηγητή και εμπυχωτή στην όλη διαδικασία. Έτσι, περιορίζεται ο ρόλος του διδάσκοντος και αυξάνεται η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία. Στη σύγχρονη εκπαίδευση, το ζήτημα που έρχεται με επιτακτικό τρόπο στο προσκήνιο, περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη φορά στο παρελθόν δεν είναι η ανίχνευση μεθόδων για να βελτιώνεται η «αποθηκευτική» ικανότητα των μυαλών των μαθητών, αλλά η προσπάθεια διαμόρφωσης ανθρώπων ικανών να μαθαίνουν πως να μαθαίνουν. Προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να συνεισφέρει αποφασιστικά η χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην εκπαίδευση αφού ευνοούν την εφαρμογή πολλών σύγχρονων παιδαγωγικών αρχών που θα ήταν δύσκολο να υιοθετηθούν στο περιβάλλον της παραδοσιακής τάξης (Ράππη Α. και Ράππη Α, 2002).

Με την υλοποίηση του συγκεκριμένου διδακτικού σχεδιασμού, σε συνδυασμό με τις δραστηριότητες που καλούνται να υλοποιήσουν, αναπτύσσονται οι οριζόντιες ικανότητες των μαθητών που θεωρούνται απαραίτητες για την προσωπική ανάπτυξή τους, (Ευρωπαϊκές Κοινότητες, 2007) οι οποίες είναι επικοινωνία στη μητρική γλώσσα, επικοινωνία σε ξένες γλώσσες, μαθηματική ικανότητα, ψηφιακή ικανότητα, μεταγνωστικές ικανότητες (κριτική και δημιουργική έκφραση), πολιτισμική έκφραση κ.α.

Επιπλέον, με τη διαθεματική-διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης που επιχειρούμε να επιτύχουμε με την υλοποίηση του συγκεκριμένου διδακτικού σεναρίου, την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας που εφαρμόζουμε και τη χρήση των ΤΠΕ ως γνωστικό εργαλείο που δημιουργεί, ενισχύει ή και επεκτείνει τις γνωστικές δεξιότητες των μαθητών, πετυχαίνουμε την οικοδόμηση της νέας γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές, την ολιστική προσέγγιση της γνώσης καθώς και την ανάπτυξη των οριζόντιων ικανοτήτων των μαθητών.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Με την υλοποίηση του συγκεκριμένου διδακτικού σεναρίου επιδιώκουμε την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών μας, την διέγερση της φαντασίας τους, την εξοικείωσή τους με την τέχνη, με τη συνδρομή των πολυμεσικών εφαρμογών που παρέχει ο υπολογιστής, όπως εικόνες, κείμενο-πληροφορίες, ήχο, animation και βίντεο, με στόχο την ενημέρωση, την ψυχαγωγία και την εκπαίδευση. Μέσα από την παρατήρηση, μελέτη και αξιοποίηση εικόνων, πινάκων ζωγραφικής και ποιημάτων αναπτύσσεται η στοχαστική και δημιουργική ικανότητα των μαθητών μας. Με αυτό τον τρόπο καλλιεργείται η κριτική και δημιουργική μάθηση μέσα από την αισθητική εμπειρία.

Συγκεκριμένα, η διδασκαλία θα γίνει σε ομάδες με την ενεργή συμμετοχή όλων των μαθητών, όπου μέσα από κάθε στάδιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας οι μαθητές θα ανακαλύπτουν μόνοι τους και κάτι νέο.

Ο κάθε μαθητής θα αναλάβει το δικό του ρόλο μέσα στην ομάδα, όπου όλοι μαζί με συμφωνημένο εξαρχής πλαίσιο εργασίας (με τη διεργασία συμβολαίου όπου θα καθορίζονται από την αρχή οι ρόλοι του καθενός μέσα στην ομάδα, καθώς επίσης και οι συμπεριφορές) επεξεργάζονται τις πληροφορίες που τους δίνονται στον Η/Υ σε μία

παρουσίαση PowerPoint, για την υλοποίηση ενός κοινού στόχου, ο οποίος αφού παραχθεί με τη συνεργασία των μελών της ομάδας θα ανακοινωθεί σε όλη την τάξη. Έτσι η κάθε ομάδα θα υλοποιήσει το δικό της έργο όπου μαζί με των άλλων ομάδων θα συνθέσουν το βιβλίο των εποχών, όπου θα περιλαμβάνει έναν πλήρη οδηγό με πληροφορίες για κάθε εποχή, (καιρός, ενδυμασία, λαχανικά, φρούτα, γιορτές, εθνικοί επάτειοι, σημαντικές παγκόσμιες μέρες, γεωργικές ασχολίες, ποιήματα, τραγούδια, παροιμίες της κάθε εποχής και φυσικά πίνακες ζωγραφικής διασχημάτων ζωγράφων).

Τέλος οι πίνακες που θα δημιουργήσουν οι ίδιοι οι μαθητές στο RNA με υλικά και χρώματα της εποχής που αντιπροσωπεύει η ομάδα τους θα αποτελέσει τον επίλογο στη διδασκαλία της συγκεκριμένης ενότητας. Ο δάσκαλος τελεί ρόλο συντονιστή, καθοδηγητή και εμπυχωτή στην όλη διαδικασία.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

1. Τίτλος διδακτικού σεναρίου

“Ένας πίνακας. μία μουσική... για κάθε εποχή” - Οι Εποχές μέσα από την Τέχνη με τη χρήση των ΤΠΕ.

2. Εκτιμώμενη διάρκεια διδακτικού σεναρίου

Η διδακτική Ενότητα έχει χρονική διάρκεια 12 διδακτικών ωρών, αλλά θα μπορούσε να επεκταθεί ανάλογα με το ενδιαφέρον που θα δείξουν οι μαθητές και σε περαιτέρω διερεύνηση επιμέρους θεμάτων.

3. Ένταξη του διδακτικού σεναρίου στο πρόγραμμα σπουδών/προαπαιτούμενες γνώσεις

Το διδακτικό σενάριο είναι διαθεματικό και αφορά τα γνωστικά αντικείμενα Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Εικαστικά, Μουσική (Μουσικοκινητική - Θεατρικό παιχνίδι). Το περιεχόμενό του είναι συμβατό με το Α.Π.Σ. και το Δ.Ε.Π.Π.Σ. καθώς αποτελεί και θέμα συγκεκριμένων εννοιών:

Α. Γλώσσα ενότητα 5, «Πάμε για ψώνια, σελ 41-50

Β. Μαθηματικά ενότητα 32 «Μετρώ τον χρόνο που πέρασε – Τα γενέθλια σελ.12» και 33 «Γνωρίζω καλύτερα τις μονάδες μέτρησης του χρόνου - Μέρα με τη μέρα σελ. 14» και

Γ. Μελέτη Περιβάλλοντος, κεφάλαιο 4 «Ο Χρόνος – Πώς μετράμε το χρόνο» και κεφάλαιο 21, σελ. 144 «Οι τέσσερις εποχές».

Για να μπορέσει να υλοποιηθεί το διδακτικό σενάριο στο χρονικό πλαίσιο που καθορίζεται, θα πρέπει οι μαθητές να έχουν δουλέψει στο παρελθόν ομαδοσυνεργατικά, να έχουν διδαχθεί τις παραπάνω ενότητες και να είναι σχετικά εξοικειωμένοι με την χρήση υπολογιστών. Επιπλέον, είναι σκόπιμο να υλοποιηθεί στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης ως εμπέδωση αυτών που έμαθαν και ως επέκταση σε επιμέρους γνώσεις.

4. Σκοποί και στόχοι του διδακτικού σεναρίου

Οι στόχοι του διδακτικού σεναρίου άπτονται πλήρως του αναλυτικού προγράμματος των παρακάτω μαθημάτων καθώς αποτελούν και θέμα συγκεκριμένων εννοιών. Στόχος της υλοποίησης του διδακτικού σεναρίου είναι:

α) ως προς το γνωστικά αντικείμενα

Μελέτη Περιβάλλοντος

- Να κατανοήσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε εποχής, τα οποία σχετίζονται με την καθημερινή ζωή, ήθη, έθιμα, γιορτές, παγκόσμιες ημέρες, παραγωγικές δραστηριότητες του τόπου μας.
- Να συνδέσουν τις εποχές με την αλλαγή των καιρικών φαινομένων.
- Να προσδιορίσουν την εποχή που έχουν γεννηθεί και την εποχή της ονομαστικής τους εορτής.

Γλώσσα

- Να αξιολογούν πληροφορίες που τους δίνονται και να τις χρησιμοποιούν έπειτα για την παραγωγή γραπτού ή προφορικού λόγου.
- Να συνδέουν την εικόνα με την άντληση πληροφοριών.
- Να μάθουν να ακούν, να μιλούν και να γράφουν στα αγγλικά τις εποχές.

Μαθηματικά

- Να εκτιμούν και να διακρίνουν τη διάρκεια χρονικών διαστημάτων.
- Να εξοικειωθούν με την έννοια του χρόνου και να μπορούν να συγκρίνουν χρονικά διαστήματα.

Εικαστικά- Μουσική-Θεατρικό παιχνίδι

- Να έρθουν σε επαφή με πίνακες ζωγραφικής διάσημων ζωγράφων, ήχους, συνθέσεις διάσημων συνθετών, τραγούδια και ποιήματα αντιπροσωπευτικών της κάθε εποχής.
- Να εκφραστούν ελεύθερα και με φαντασία μέσα από κίνηση, δραματοποίηση, αυτοσχεδιασμούς.

β) ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- Να αναγνωρίσουν τον εαυτό τους ως μέλος μιας ομάδας.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας.
- Να εκτιμήσουν οι μαθητές την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας τους.
- Να εκφράσουν συναισθήματα, ιδέες και αντιλήψεις.

- Να καλλιεργηθούν δεξιότητες κριτικής σκέψης, λήξης αποφάσεων και ανάληψης πρωτοβουλιών για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού.

γ) ως προς τη χρήση των ΤΠΕ

- Να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι στον Η/Υ ως εργαλείο άντλησης πληροφοριών και ως περιβάλλον εργασίας.
- Να αντλούν πληροφορίες μέσα από ψηφιακές εγκυκλοπαίδειες (Wikipedia, wikirainings , PowerPoint, βίντεο και προσομοιώσεις. Έπειτα, τις κρίνουν, τις επεξεργάζονται και τις χρησιμοποιούν.
- Να εκφράζονται και δημιουργούν δικά τους έργα μέσα από το λογισμικό Revelation Natural Art.
- Να αξιολογούν τις σκέψεις τους και τις πληροφορίες που συνέλλεξαν με τη βοήθεια του λογισμικού Kidspiration.

5. Οργάνωση της τάξης - Διδακτικό συμβόλαιο - Χρήση Η.Υ. και γενικά ψηφιακών μέσων για το διδακτικό σενάριο

Τόσο ο σχεδιασμός όσο και η συγκέντρωση του υλικού έγινε αποκλειστικά με τη χρήση ΤΠΕ. Συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκαν:

Το διαδίκτυο για την συγκέντρωση του υλικού (πίνακες ζωγραφικής από <http://www.wikipaintings.org>, video, ψηφιακές απεικονίσεις, animations, μουσική, ποιήματα...)

- Διευθύνσεις συγκεκριμένων ιστοσελίδων.
- Διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια [Βικιπαίδεια](#)
- Το λογισμικό Revelation Natural Art το οποίο βοηθά στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της καλλιτεχνικής έκφρασης των παιδιών, μέσα από τη δημιουργία εικόνων ή την αλληλουχία οπτικών αναπαραστάσεων, για τη μελέτη του θέματός μας που είναι οι εποχές.
- Το λογισμικό Kidspiration εννοιολογικής χαρτογράφησης που θα χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο αξιολόγησης στο τέλος της διδακτικής διαδικασίας όπου οι ομάδες καλούνται να συμπληρώσουν τη δομή ενός νοητικού χάρτη, που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτικό, τοποθετώντας τις έννοιες – εικόνες στη θέση που εκείνο θεωρεί σωστή. Το συγκεκριμένο λογισμικό, αποτελεί ένα ανοικτό υπολογιστικό περιβάλλον, ο παιδαγωγικός σχεδιασμός του οποίου βασίζεται στη θεωρία της οπτικής μάθησης και στον εποικοδομισμό.

Ο συγκεκριμένος διδακτικός σχεδιασμός γίνεται με τη χρήση Η/Υ. Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και η κάθε μία εργάζεται στο δικό της Η/Υ. Για την υλοποίησή του θα πρέπει να έχουμε σύνδεση στο διαδίκτυο για την παρακολούθηση των video, καθώς επίσης, εγκατεστημένα τα λογισμικά RNA, Kidspiration και έναν εκτυπωτή.

6. Περιγραφή και αιτιολόγηση του διδακτικού σεναρίου

A. Το σχέδιο διδασκαλίας στηρίζεται θεωρητικά στις αρχές του Piaget, Bruner, Vygotsky, όπου οι μαθητές δουλεύοντας ομαδικά με κοινό στόχο οδηγούνται στην σταδιακή ανακάλυψη της γνώσης (καθοδηγούμενη-ανακαλυπτική μάθηση). Εργάζονται σε ομάδες ανά υπολογιστή, στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου. Σύμφωνα με τις κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες (Vygotsky κλπ) η σκέψη αναπτύσσεται (και είναι συνεπώς προϊόν οικοδόμησης και αναδόμησης των γνώσεων) στα πλαίσια συνεργατικών δραστηριοτήτων. Οι συνεργατικές δραστηριότητες συντελούν καταλυτικά στη διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης ενώ σημαντικό ρόλο παίζουν τα χρησιμοποιούμενα εργαλεία (υλικά και συμβολικά, όπως το εκπαιδευτικό λογισμικό και η γλώσσα) και ο καταμερισμός εργασίας (θεωρία της δραστηριότητας-activity theory).

Σύμφωνα με τις θεωρίες του Bruner ο εκπαιδευτικός έχει το ρόλο του εμπυχωτή, του διευκολυντή, του καθοδηγητή στη διαδικασία της ανακάλυψης.

Επιπλέον, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του ARTiT (<http://artit.eu/gr/ARTiT%20METHODOLOGY%20GR.pdf>), με την τεχνική του Perkins (Τι βλέπω; Τι σκέφτομαι; Αναρωτιέμαι....;) στην παρατήρηση των έργων τέχνης που έχει ως στόχο να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιούν συχνά έργα τέχνης (κυρίως οπτικά) στις τάξεις τους με τρόπο τέτοιο ώστε να εξυπηρετούνται όχι μόνο οι μαθησιακοί στόχοι, αλλά και η στοχαστική διάθεση των μαθητών, μέσα από την παρατήρηση έργων τέχνης (Μέγα, 2011), χρησιμοποιείται η τέχνη ως μια προωθητική δύναμη για την ανάπτυξη του στοχασμού των μαθητών. Επιπλέον, πετυχαίνουμε μέσα από την αισθητική εμπειρία, την ανάπτυξη της στοχαστικής και δημιουργικής ικανότητας των μαθητών. Η φιλοσοφία των δραστηριοτήτων στηρίζεται στην επεξεργασία κατάλληλων ερωτημάτων, τα οποία δεν επιζητούν κάποια προφανή απάντηση, αλλά αντίθετα ενεργοποιούν τη σκέψη, εμβαθύνουν στην παρατήρηση, ερευνούν ποικίλες πτυχές ενός ζητήματος, επιχειρηματολογούν και ζητούν

αξιόπιστες αποδείξεις, αμφισβητούν την πρόχειρη πληροφόρηση (Ritchhart, Palmer, Church, M. & Tishman, 2006)

Β. Ξεκινάμε το εκπαιδευτικό σενάριο προβάλλοντας από τον ανακλαστικό προβολέα, στα παιδιά, τέσσερις πίνακες ζωγραφικής, ένα που να αντιπροσωπεύει μία εποχή και τους ζητάμε να μας πούνε σε ποια εποχή αναφέρονται. Λέμε τις εποχές στα ελληνικά και στα αγγλικά και τις γράφουμε

 Vincent Van Gogh (1853-1890)

Στη συνέχεια οι μαθητές βάζουν έναν δικό τους τίτλο στους πίνακες. Στην ιστοσελίδα <http://www.tovima.gr/vimagazino/views/article/?aid=444616> βλέπουν interactive animation του πίνακα Starry Night.

Έπειτα οι μαθητές χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες όσες και οι εποχές (αν μπορούμε χωρίζουμε τους μαθητές σύμφωνα με τα γενέθλιά τους ή την γιορτή τους θα είναι το ιδανικό, αν έβγαινε ο επιθυμητός αριθμός). Είναι η ομάδα του φθινοπώρου, του χειμώνα, της άνοιξης και του καλοκαιριού, όπου η κάθε μία θα αναλάβει να παρουσιάσει τον εαυτό της στις υπόλοιπες ομάδες. Έχουν στα χέρια τους ένα φύλλο εργασίας με 11 δραστηριότητες, όπου καλούνται αντλώντας πληροφορίες από κάθε διδακτικό στάδιο να το συμπληρώσουν, ώστε να ολοκληρώσουν την εργασία τους και να μπορέσουν να παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους την εποχή που αντιπροσωπεύουν. Η πρώτη διδακτική ώρα είναι κοινή για όλες τις ομάδες όπου οι μαθητές αποκτούν μία σφαιρική άποψη για τις εποχές μέσα από την παρατήρηση έργων τέχνης.

1^η-2^η Διδακτική ώρα

Συγκεκριμένα στην πρώτη διδακτική ώρα δείχνουμε στα παιδιά την πρώτη παρουσίαση PowerPoint που περιλαμβάνει πίνακες ζωγραφικής της κάθε εποχής και τους επεξεργαζόμαστε.

Έπειτα, ρωτάμε τα παιδιά αν ξέρουν από πού βγήκε ο μύθος για την εναλλαγή των 4 εποχών. Δείχνουμε το μύθο της Περσεφόνης:

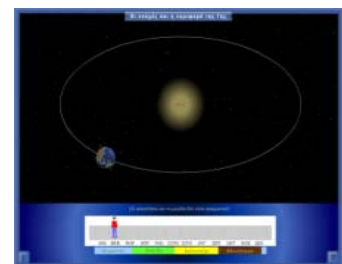
<https://www.youtube.com/watch?v=rptxvqaJ004>

Στη συνέχεια παρακολουθούμε πως πραγματικά εναλλάσσονται οι εποχές μήνα με το μήνα, καθώς η γη γυρίζει γύρω από τον ήλιο σε διάρκεια ενός έτους:

http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL100/418/2818,10623/extras/gstd05_sons-months/index.html

Ένα εντυπωσιακό animation όπου φαίνονται οι εναλλαγές των εποχών στον πλανήτη γη:

<https://www.youtube.com/watch?v=5f3jt8Sc7dg#t=28>

Έπειτα παρατηρούμε τους πίνακες από την παρουσίαση PowerPoint που έχουμε ετοιμάσει (Οι πίνακες και οι πληροφορίες παίρνονται από την διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια [Βικιπαίδεια](http://el.wikipedia.org): <http://el.wikipedia.org> και <http://www.wikipaintings.org>)

Τσαρούχης
(1910-1989)

Giuseppe
Arcimboldo
(1527-1593)

Leon Frederic
(1856 - 1940)

Paul Cezanne
(1839-1906)

και απαντάμε στις ερωτήσεις: Τι βλέπω; Τι σκέφτομαι; Αναρωτιέμαι....; Τι σας κάνει εντύπωση; Πόσα άτομα απεικονίζονται; Ποιοι είναι; Τι κρατάει ο καθένας τους; Τι φοράνε; Τι φοράμε εμείς τις αντίστοιχες εποχές; Πώς ζεσταίνεται η κοπέλα στον πίνακα του Paul Cezanne; Ποια είναι τα φρούτα που απεικονίζονται στον πίνακα του Τσαρούχη και Τζουζέπε Αρτσιμπόλντο που είναι αντιπροσωπευτικά της κάθε εποχής; Τι γεωργικές εργασίες γίνονται Τσαρούχη; Από πού το καταλαβαίνεται; Σας κάνει κάτι άλλο εντύπωση; Τι χρώματα επικρατούν;) Όταν παρατηρείτε τον πίνακα σας έρχεται στο νου κάποιο τραγούδι, ποίημα;

3^η Διδακτική ώρα

Ακούμε το τραγούδι 12 μήνες αθλητές από το εδώ Λιλιπούπολη <https://www.youtube.com/watch?v=NYjcgYNX5Yw> . Οι μαθητές αντλώντας πληροφορίες από τους στίχους του τραγουδιού, συμπληρώνουν στο φύλλο εργασίας:

1 Δραστηριότητα: κυκλώνουν τις κατάλληλες εικόνες της εποχής της οποίας επεξεργάζονται.

2 Δραστηριότητα: Συμπληρώνουν τους μήνες σε κάθε εποχή.

Τέλος, παρακολουθούμε το video «Why do we have Seasons»

<https://www.youtube.com/watch?v=DmJCXNp0gW4>

και ο κάθε μαθητής μας περιγράφει την αγαπημένη του εποχή.

4^η - 5^η Διδακτική ώρα

Στη συνέχεια η κάθε ομάδα ανοίγει μία παρουσίαση στον Η/Υ της που έχουμε ετοιμάσει η οποία περιλαμβάνει πίνακες ζωγραφικής, ποίημα και τραγούδι της συγκεκριμένης εποχής, μέσα από τα οποία θα αντλήσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται για την συμπλήρωση του Φύλλου Εργασίας. Συγκεκριμένα:

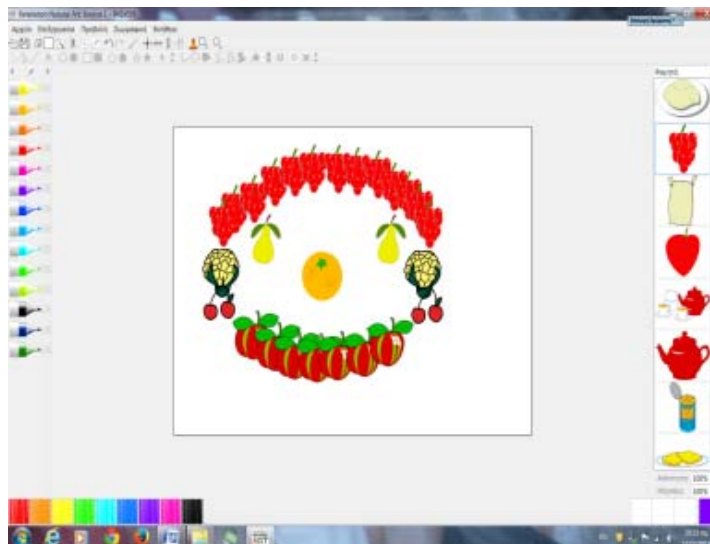
3 Δραστηριότητα: Οι ομάδες βλέπουν έναν πίνακα ζωγραφικής μέσα από το [wikipaintings](http://www.wikipaintings.org) και τον επεξεργάζονται.

4 Δραστηριότητα: Ενώνουν πίνακες ζωγραφικής με στίχους ποιήματος ή ακούν ένα τραγούδι ή ποίημα στην διεύθυνση που αναφέρει η κάθε δραστηριότητα

και επεξεργάζονται-εικονογραφούν ένα ποίημα. Παρατηρούν πίνακες και ενώνουν τις λεπτομέρειες που τους ανήκουν.

5 Δραστηριότητα: Παρατηρούν τους πίνακες του Τζουζέπε Αρτσιμπόλντο «Οι Εποχές». Συζητούν με την ομάδα τους για τον πίνακα: τι βλέπω..... τι σκέφτομαι ..... Αναρωτιέμαι..... όταν κοιτώ τον πίνακα. Σημειώνουν στον πίνακα ποια φρούτα και ποια λαχανικά του φθινοπώρου παρατηρούν.

6 Δραστηριότητα: Ζωγραφίζουν ένα δικό τους πορτρέτο με φρούτα και λαχανικά που τους αρέσουν στο πρόγραμμα RNA. Έπειτα το εκτυπώνουν και το κολλούν δίπλα από τον πίνακα του Αρτσιμπόλντο.

6η-7η Διδακτική ώρα

7 Δραστηριότητα: Μπαίνουν στην ιστοσελίδα της [Βικιπαίδεια](http://el.wikiquote.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%BF%CE%B9%CE%BC%CE%AF%CE%B5%CF%82%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82%CE%BC%CE%AE%CE%BD%CE%B5%CF%82) <http://el.wikiquote.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%BF%CE%B9%CE%BC%CE%AF%CE%B5%CF%82%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82%CE%BC%CE%AE%CE%BD%CE%B5%CF%82> γράφουν και εικονογραφούν τρεις παροιμίες για τους τρεις μήνες της εποχής τους.

8 Δραστηριότητα: Σημειώνουν πάνω στα ημερολόγια τις σημαντικότερες γιορτές, τις σημαντικότερες παγκόσμιες ημέρες, και την ημέρα γενεθλίων ή γιορτής των μελών της ομάδας τους.

9 Δραστηριότητα: Βάζουν τους μήνες με τη σωστή σειρά ξεκινώντας από την αρχή του έτους: 1ος, 2ος κλπ., και λύνουν προβλήματα μαθηματικών με

Οκτώβριος 2014						
Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατο	Κυριακή
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Θέμα τη διάρκεια των μηνών.

Στη συνέχεια παίζουν ένα παιχνίδι σωστής χρονικής ακολουθίας:
<http://www.tvokids.com/games/outorder>

8^η-9^η Διδακτική ώρα

10 Δραστηριότητα: Η κάθε ομάδα γράφει και εικονογραφεί ένα κείμενο που περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που συνέλεξε από όλα αυτά που έμαθε και θα το χρησιμοποιήσει στην παρουσίαση στην τάξη την εποχή της.

11 Δραστηριότητα: Εκτυπώνει έναν αντιπροσωπευτικό της εποχής πίνακα της αρεσκείας της μέσα από την ανάλογη διεύθυνση που τους παραπέμπουμε από το φύλλο εργασίας της ιστοσελίδας <http://www.wikipaintings.org/>

10^η Διδακτική ώρα

Τέλος, παρουσιάζει στις υπόλοιπες ομάδες την δουλειά της και διαβάζει το κείμενο που έγραψε, το οποίο περιέχει όλες τις πληροφορίες της εποχής της που συνέλεξε χρώματα, φρούτα, λαχανικά της εποχής, τις αγροτικές ασχολίες, τον καιρό, την ενδυμασία. Παρουσιάζει το video PowerPoint που παρακολούθησε, δείχνει τον πίνακα ζωγραφικής που εκτύπωσε, και τραγουδάει το τραγούδι της εποχής που περιέχεται και ως μουσική και στίχους μέσα στην παρουσίαση PowerPoint της κάθε ομάδας που έχουμε ετοιμάσει.

Φθινόπωρο: <https://www.youtube.com/watch?v=9cg73-l0xPg>

Χειμώνας: <https://www.youtube.com/watch?v=wtYE4bufkH8>

Άνοιξη: <https://www.youtube.com/watch?v=TnrTamxdH8I>

Καλοκαίρι: <https://www.youtube.com/watch?v=Bdq1WtXNo5Q>

11^η Διδακτική ώρα

Η κάθε ομάδα επιλέγει: α. να κάνει έναν αυτοσχεδιασμό χορεύοντας υπό τον ήχο της εποχής του Vivaldi:

Φθινόπωρο: <https://www.youtube.com/watch?v=H7hGiZ579cs>

Χειμώνας:

<http://www.youtube.com/watch?v=siDcX3By-NA>

Άνοιξη: <http://www.youtube.com/watch?v=-dYNtttdgl0&feature=related>

Καλοκαίρι:

<http://www.youtube.com/watch?v=8BsBbtp4gW4>

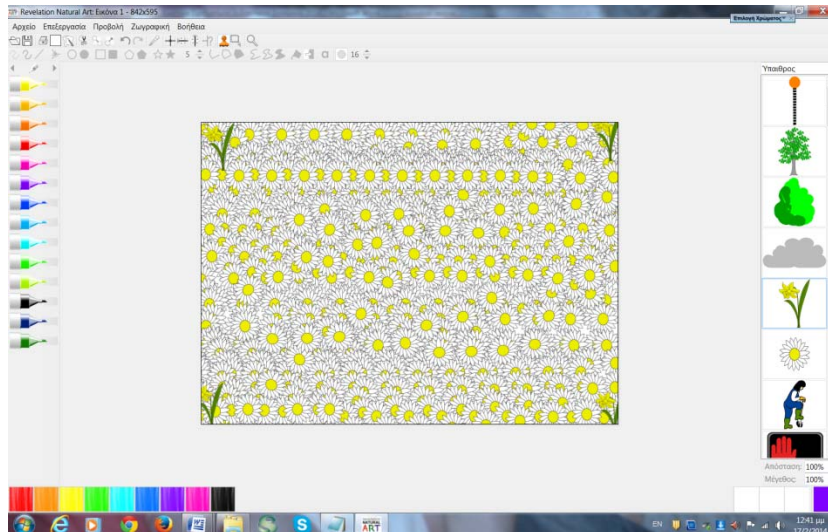
που αντιπροσωπεύει με χρώματα και υλικά της εποχής

ή β. να κάνει μία αναπαράσταση ενός πίνακα ζωγραφικής με διάφορους φανταστικούς διαλόγους.

12^η Διδακτική ώρα

Όλοι οι μαθητές φτιάχνουν τον δικό τους πίνακα ή κολάζ με θέμα την εποχή που θα επιλέξουν στο λογισμικό RNA. Μπορούμε να εισάγουμε περισσότερες εικόνες τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές μας για την δημιουργία του κολάζ και τον εκτυπώνουν.

Μετά την υλοποίηση της διδακτικής ενότητας εξετάζεται το Φύλλο Εργασίας που είχαν να συμπληρώσουν οι μαθητές. Παρακολουθούμε την παρουσίαση που κάνει η κάθε ομάδα και διορθώνουμε ή συμπληρώνουμε τυχόν παρερμηνείες ή παραλείψεις. Γίνεται συζήτηση με τους μαθητές όπου εκφράζουν τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος, όσον αφορά τη συνεργασία τους μέσα στην ομάδα και όσον αφορά το υλικό που είχαν να διαχειριστούν και να το παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους. Τέλος εκφράζουν τα συναισθήματα που τους άφησε η συγκεκριμένη διαδικασία.

Ως επιπλέον αξιολογική δραστηριότητα χρησιμοποιούμε το λογισμικό Kidspiration στο τέλος της διδακτικής διαδικασίας όπου οι ομάδες καλούνται να τοποθετήσουν κάποιες εικόνες όλων των εποχών στην κατάλληλη εποχή.

12 Δραστηριότητα:

7. Φύλλα Εργασίας

Τα φύλλα εργασίας είναι τέσσερα όσα και οι εποχές και περιλαμβάνουν τις δραστηριότητες που αναφέραμε παραπάνω.

[1. ΦΕ Φθινόπωρο:](#)

[2. ΦΕ Χειμώνας:](#)

[3. ΦΕ Άνοιξη](#)

[4. ΦΕ Καλοκαίρι](#)

8. Προτάσεις για περαιτέρω δραστηριότητες – προτεινόμενες εργασίες - επέκταση

- Με αφορμή το συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο μπορούμε:
- Να προχωρήσουμε στη διερεύνηση επιμέρους θεμάτων όπως είναι η υγιεινή διατροφή μέσα από τον πίνακα του [Τζουζέπε Αρτσιμπόλντο](#).
- Να ασχοληθούμε με την ιστορία του κρασιού, <https://www.youtube.com/watch?v=qak1kcaTbgs&list=PLC152200205A7442B> ιδιαίτερα αν είμαστε σε περιοχές όπου η κύρια ασχολία των κατοίκων είναι η γεωργία, όπου οι μαθητές μπορούν να επισκευτούν κάποιον οينوπαραγωγό για να παρακολουθήσουν την διαδικασία παραγωγής κρασιού, ακόμη και να φτιάξουν οι ίδιοι το δικό τους.
- Να παρακολουθήσουμε το παιδικό οι 12 Μήνες στη διεύθυνση: <https://www.youtube.com/watch?v=gv-Q8fPcQ2I>
- Να παρακολουθήσουμε τη ζωή ενός φυτού ή δέντρου κατά τη διάρκεια των εποχών συνδυάζοντάς το με τη διδασκαλία του αντίστοιχου κεφαλαίου της Μελέτης Β' τάξης «Τα Φυτά».

9. Βιβλιογραφία – Πηγές

Ευρωπαϊκές Κοινότητες (2007). Βασικές ικανότητες για τη Δια Βίου Μάθηση: ένα Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Κόκκος, Α. & συν. (2011). *Εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Αργύρης Μ. (2002), «Διερευνητική μάθηση με χρήση υπολογιστικών εργαλείων: Μια εναλλακτική πρόταση διδασκαλίας» στο Χρόνης Κυνηγός, Ευαγγελία Δημαράκη, Νοητικά Εργαλεία και Πληροφοριακά Μέσα. Παιδαγωγική αξιοποίηση της σύγχρονης Τεχνολογίας, εκδόσεις Καστανιώτης, Αθήνα.

Bruner J., (1966), *Learning about Learning: A Conference Report*. U.S. Department of Health, Education, and Welfare, Cooperative Research Monograph No 15, 205.

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης. Επιμορφωτικό Υλικό τ. Β'. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. "Artful Thinking" (από το εκπαιδευτικό υλικό του Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης Μέγα, 2011)

Ηλεκτρονική βιβλιογραφία σε μορφή Pdf

<http://artit.eu/gr/ARTIT%20METHODOLOGY%20GR.pdf> ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Η χρήση των Καλών Τεχνών στο ARTIT – Η Τεχνική του D. Perkins σελ.29

<http://users.uoa.gr/~dchasapis/eap/4.pdf> Ανάπτυξη οριζοντίων ικανοτήτων Γ. Μέγα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με το συγκεκριμένο σενάριο ο κάθε μαθητής κατασκευάζει τη γνώση με το δικό του τρόπο, ενεργητικά και δεν αποτελεί απλά έναν παθητικό υποδοχέα πληροφοριών και «γνώσεων». Άρα ο μαθητής πρέπει να μαθαίνει σε ένα περιβάλλον ελκυστικό, πλούσιο σε ποικίλα εξωτερικά ερεθίσματα, το οποίο να δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να

αλληλεπιδρά μαζί του κάτι το οποίο επιτυγχάνεται με την παρούσα εκπαιδευτική διαδικασία.